

KONTROLNI SEZNAM ZA UGOTAVLJANJE TVEGANJ: VPRAŠANJA V ZVEZI Z VARNOSTJO IN ZDRAVJEM PRI DELU NA PODROČJU ZELENE GRADNJE

DEL A: UVOD

Ta kontrolni seznam je namenjen ugotavljanju morebitnih nevarnosti v zvezi z varnostjo in zdravjem delavcev na področju načrtovanja in gradnje zelenih zgradb, njihovega vzdrževanja, obnavljanja (naknadno opremljanje) in rušenja, pa tudi zbiranja odpadkov po gradnji ali rušenju na gradbišču (razen naknadne obdelave odpadkov in recikliranja). Predloženi so tudi primeri preprečevalnih ukrepov za obravnavanje teh nevarnosti. Ta kontrolni seznam je mogoče uporabiti za podporo pri postopku ocene tveganja na delovnem mestu.

Zelena zgradba je objekt, ki je okoljsko odgovoren in učinkovit pri porabi virov skozi ves življenjski cikel, od lokacije do oblikovanja, gradnje, delovanja, vzdrževanja, obnavljanja in rušenja. Skupna značilnost zelenih zgradb je, da močno zmanjšujejo emisije ter porabo materialov in vode. Zelene zgradbe lahko zmanjšajo porabo energije za 80 % ali več z vključevanjem učinkovitih sistemov (ogrevanje, hlajenje, razsvetljava, voda), uporabo alternativnih virov energije (npr. pasivna sončna ali vetrna energija, bioenergija), zadrževanjem energije (učinkovita izolacija in okna, toplotna masa) in uporabo recikliranih, ponovno uporabljenih ali nizkoenergijskih gradbenih materialov.

Nekatera vprašanja v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu so nova v primerjavi s tradicionalnimi gradbišči in so povezana z novimi zelenimi materiali, tehnologijami ali načrtovanjem. V gradbenem sektorju se pojavljajo tudi druga tveganja (npr. delo na višini), vendar bi lahko nove situacije in kombinacije na področju zelene gradnje njihov vpliv še povečale.

Kontrolni seznam temelji na e-dejstvu o vprašanjih v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu na področju zelene gradnje, ki je na voljo na spletnem mestu: <https://osha.europa.eu/en/publications/e-facts/e-fact-70-occupational-safety-and-health-issues-associated-with-green-building> in dopolnjuje kontrolni seznam o gradbenem sektorju v poročilu EU-OSHA „Innovative solutions to safety and health risks in the construction, healthcare and HORECA sectors“ (Inovativne rešitve za tveganja v zvezi z varnostjo in zdravjem v gradbenem, zdravstvenem in gostinskem sektorju), ki je na voljo na spletnem mestu: <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/innovative-solutions-OSHRisks/view>.

Vprašanj v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu na področju obnovljivih energijskih sistemov, ki jih je mogoče vključiti v zelene zgradbe, na tem kontrolnem seznamu ni. Posebne informacije o varnosti in zdravju pri delu na področju sistemov sončne energije in področju vetrne energije so na voljo tudi na spletnem mestu o „zelenih“ zaposlitvah EU-OSHA: <https://osha.europa.eu/en/topics/green-jobs>. Informacije o gradbenem sektorju so na voljo tudi na spletnem mestu: <http://osha.europa.eu/en/sector/construction>.

▪ Uporaba kontrolnega seznama

- Namen tega kontrolnega seznama ni obravnavanje vseh tveganj v zvezi z dejavnostmi zelene gradnje, temveč ozaveščanje in pomoč pri izvajanju ustreznih preprečevalnih tehnik.
- Kontrolni seznam je le prvi korak pri ocenjevanju nevarnosti in ga je treba obravnavati kot del ocene tveganja. Za oceno bolj zapletenih tveganj je morda potrebnih več informacij in strokovna pomoč.
- Kontrolni seznam je treba prilagoditi vašemu sektorju ali delovnemu mestu in značilnostim delovne sile, saj imajo lahko posamezne skupine delavcev različne potrebe. Morda bo treba obravnavati vprašanja, ki jih ni na seznamu, ali izpustiti nekatere nepomembne točke.
- Zagotoviti je treba tudi, da kateri koli ukrep, namenjen zmanjšanju izpostavljenosti enemu dejavniku tveganja, ne poveča izpostavljenosti drugim dejavnikom.

▪ Pomembna vprašanja, ki jih je treba obravnavati

- Ali se poslovojdje in delavci zavedajo morebitnih tveganj pri delu na področju zelenih gradenj ter ali se jih trudijo preprečiti?
- Ali je bil v organizaciji sprejet pristop k reševanju težav s soudeležbo (vključevanje delavcev)?
- Ali ustrezno usposobljeno osebje izvaja celovite ocene tveganja?
- Ali so bile obravnavane vse prijavljene nesreče in nezgode?
- Kako se ocenjuje in spremlja učinkovitost ukrepov, sprejetih za preprečevanje tveganj pri delu na področju zelene gradnje?

DEL B: VPRAŠANJA ZA PREPREČEVANJE TVEGANJ V ZVEZI Z VARNOSTJO IN ZDRAVJEM PRI DELU NA PODROČJU ZELENE GRADNJE

Ali na delovnem mestu obstaja nevarnost? Ali se tveganja nadzorujejo na način, ki kar najbolj zmanjšuje negativne vplive na varnost in zdravje vseh udeležencev?

Če na katero koli od naslednjih vprašanj odgovorite z **NE**, to pomeni, da so na delovnem mestu potrebne izboljšave. Nekatere ukrepe, ki jih je mogoče izvesti v delovnem okolju, lahko najdete v delu C. Upoštevajte, da seznam ni izčrpen. Primeri iz dela C so povezani z vprašanji iz dela B. V nekaterih primerih je z enim vprašanjem povezanih več ukrepov, kar pomeni, da je treba v skladu s hierarhijo nadzornih ukrepov obravnavati različne možnosti.

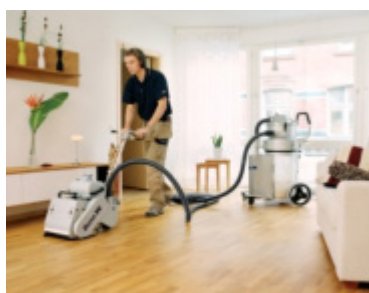
Št.	Nadzor tveganj na gradbišču	Da	Ne
1 Ugotavljanje tveganj v fazi pred gradnjo			
Ta vprašanja so pomembna npr. za arhitekte, stranke, glavne izvajalce, vlagatelje, lastnike zgradb in organe.			
1.1	Varnost in zdravje pri delu sta upoštevana v fazi načrtovanja zgradbe (npr. dejstvo, da so atriji z velikimi steklenimi ploščami lahko težki in jih delavci težko prenašajo).	☐	☐
1.2	Strešna okna so zasnovana tako, da lahko prenesejo določeno najmanjšo obremenitev in določeno največjo obremenitev, npr. med vzdrževalnimi deli.	☐	☐
1.3	Kupljeni montažni materiali (npr. betonske stene, tla itd.) so prilagojeni za posamezno zgradbo tako, da je izpostavljenost gradbenih delavcev hrupu, vibracijam, ročnemu prekladanju in škodljivemu prahu (npr. kremenici) zmanjšana (npr. manjša potreba po vrtanju v montažne dele, njihovo rezanje ali žaganje).	☐	☐
1.4	Če se za zeleno gradnjo uporablja sistem izdaje potrdil, je treba nujno zagotoviti, da se v izbranem sistemu upoštevata varnost in zdravje pri delu.	☐	☐
2 Tveganja v zvezi z materiali in snovmi, ki se uporabljajo ali nastanejo pri zeleni gradnji			
2.1	Izpostavljenost prahu, vključno s prahom iz zelenih, organskih materialov, kot je npr. lesni prah, se ocenjuje, spremlja in nadzoruje.	☐	☐
2.2	Izpostavljenost prahu (npr. kremenici – kristalnemu kremenu), ki nastane pri vrtanju, žaganju ali brušenju betonskih ali asfaltnih materialov, se ocenjuje, spremlja in nadzoruje.	☐	☐
2.3	Izpostavljenost proteinskim alergenom, plesnim, glivam ali endotoksinom iz obnovljivih organskih virov (npr. ovčja volna, bambus, slama, lan, pluta in les), se ocenjuje, spremlja in nadzoruje.	☐	☐

Št.	Nadzor tveganj na gradbišču	Da	Ne
2.4	Pri delu z recikliranimi materiali (kot so npr. reciklirani papirni kosmiči ali lanena volna, ki se uporabljajo za izolacijo) so določeni ukrepi, v skladu s katerimi je treba odpraviti ali, če to ni mogoče, kar najbolj zmanjšati vdihavanje nevarnih snovi (npr. borova kislina). Preprečevanje pri viru v skladu s hierarhijo nadzornih ukrepov ima prednost pred vsemi drugimi nadzornimi ukrepi in osebna zaščitna oprema se uporablja le kot zadnje sredstvo.	☐	☐
2.5	Določeni so ukrepi za odpravo ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje stika s kožo pri nanašanju običajnih izdelkov (npr. izdelki na podlagi topil) ali bolj zelenih izdelkov (npr. barve ali lepila na podlagi vode). Preprečevanje pri viru v skladu s hierarhijo nadzornih ukrepov ima prednost pred vsemi drugimi nadzornimi ukrepi in osebna zaščitna oprema se uporablja le kot zadnje sredstvo.	☐	☐
2.6	Delovna območja za nanašanje barv na podlagi vode, lepil ali dvokomponentnih reaktivnih izdelkov, npr. epoksidov ali poliuretanskih premazov, lepil ali talnih materialov, so dobro prezračena.	☐	☐
2.7	Pri uporabi ali predelovanju (npr. razprševanje, brušenje, žaganje) premazov, betonskih materialov ali drugih izdelkov, ki lahko vsebujejo nanomateriale, se morebitna tveganja ocenjujejo ter nadzorujejo z uporabo primernih orodij in nadzornih ukrepov (glej e-dejstvo: https://osha.europa.eu/en/publications/e-facts/e-fact-72-tools-for-the-management-of-nanomaterials-in-the-workplace-and-prevention-measures)	☐	☐
2.8	Kadar je potrebna poliuretanska izolirna pena, se uporabljajo enokomponentni namesto dvokomponentnih izdelkov.	☐	☐
2.9	Izpostavljenost (oči ali kože oz. vdih ali zaužitje) pri delu z izolirnimi materiali, kot so steklena volna, kamena volna, aerogeli, poliuretanska pena ali kakršen koli dvokomponentni reaktivni premaz, lepilo, talni ali izolacijski izdelek, se ocenjuje ali spremlja in nadzoruje.	☐	☐
3 Tveganja v zvezi z zelenimi tehnologijami, metodami in dejavnostmi			
3.1	<i>V primeru proizvodnje gradbenih elementov zunaj gradbišča:</i> Proizvodnja montažnih elementov zunaj gradbišča, npr. montažnih betonskih sten, ki omogoča učinkovitejšo porabo virov, pomeni več dela s sestavljanjem na gradbiščih ter posledično tudi večjo uporabo tesnilnih mas in lepil. Na gradbišču so določeni ukrepi za preprečevanje vdihavanja ali zaužitja nevarnih snovi pri delu s tesnilnimi masami ali lepili za sestavljanje.	☐	☐
3.2	Določeni so ukrepi za zmanjšanje fizične obremenitve, povezane z ročnim dvigovanjem težkih montažnih enot.	☐	☐
3.3	<i>Zeleno rušenje in povezano ročno zbiranje odpadkov za recikliranje:</i> Zaradi ročnega zbiranja in ločevanja materiala delavci na zelenih gradbiščih prekladajo material dvakrat ali trikrat več kot na običajnih gradbiščih. To pomeni večjo fizično obremenitev, pa tudi večje tveganje nategov mišic, zdrsov, padcev, zvinov, vbodnih ran in udarcev s predmeti. Fizična obremenitev (zaradi ponavljajočega se ročnega dvigovanja in prenašanja odpadnih materialov) pri ročnem zbiranju odpadkov za recikliranje na gradbišču se ocenjuje, spremlja in po potrebi zmanjša.	☐	☐

Št.	Nadzor tveganj na gradbišču	Da	Ne
	Tveganje nategov mišic, zdrsov, padcev, zvinov in vbodnih ran zaradi ročnega zbiranja odpadkov za recikliranje se ocenjuje, spremlja, odpravlja ali, če to ni mogoče, čim bolj zmanjša.	☐	☐
4 Tveganja, povezana z dejavnostmi zelenega oblikovanja			
4.1	Nevarnosti zdrsov, spotikov ali padcev, vključno s tistimi, ki jih lahko povzroči zasnova elementov, značilnih za zelene zgradbe (npr. velike steklene plošče, zelene strehe, strešna okna in atriji, gradnja katerih vključuje več zidarskih odrov), se ocenjujejo, spremljajo in nadzorujejo.	☐	☐
4.2	Fizične obremenitve (dvigovanje in prenašanje težkih predmetov) pri uporabi velikih steklenih plošč ali plošč za dvojno zasteklitev se ocenjujejo in nadzorujejo.	☐	☐
4.3	Določeni so ukrepi za odpravo in, kjer to ni mogoče, zmanjšanje tveganja v zvezi z draženjem in alergijami pri prekrivanju streh z zelenjem ali njihovem vzdrževanju.	☐	☐
4.4	Med notranjimi zaključnimi deli je v zgradbah zagotovljeno dobro prezračevanje, zlasti v zgradbah, ki morajo biti tesno zaprte zaradi energetske učinkovitosti.	☐	☐
5 Organizacijska vprašanja			
5.1	Učinkovitost izvajalcev/podizvajalcev v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu se ocenjuje.		
5.2	Ugotovljena so vsa tveganja v zvezi z varnostjo in zdravjem delavcev (vključno z (novimi) tveganji v zvezi z materiali in tehnologijami na področju zelene gradnje in elementi zelenega oblikovanja, ki jih morda še ne poznajo), tveganja se ocenjujejo in nadzorujejo, rezultate teh ocen tveganj pa stranka sporoči izvajalcem oz. glavni izvajalci svojim podizvajalcem.		
5.3	Izvajalci morajo sprejeti ukrepe za odpravo ali zmanjšanje kakršnih koli nevarnosti, vključno z novimi nevarnostmi na področju zelenih gradbenih materialov, zelenih gradbenih tehnologij ali elementov za zeleno oblikovanje.		
5.4	Izvajalci morajo sporočati in postavljati zahteve iz točke 5.3 svojim podizvajalcem.		

DEL C: PRIMERI PREPREČEVALNIH UKREPOV

1 Preprečevanje v fazi pred gradnjo	
1.1	Upoštevajte varnost in zdravje pri delu v fazi načrtovanja zgradbe. To je pomembno za arhitekta in načrtovalce. Oglejte si spletno mesto „Preprečevanje prek oblikovanja“ z veliko primeri, ki jih je določil Nacionalni inštitut za varnost in zdravje pri delu (NIOSH) v Združenih državah Amerike (ZDA): http://www.designforconstructionsafety.org. Primeri vključujejo izbiro materialov (npr. barve z nizko hlapnostjo), postopke, ki jih je treba izvesti na gradbišču (npr. barvanje na gradbišču ali uporaba predhodno pobarvanih okenskih okvirov), in namestitve sidrišč na dele zgradbe, da se lahko namestijo varnostni sistemi (npr. varnostne ograje). Še en primer so načrti, ki predvidevajo nameščanje klimatskih naprav bližje tlor namesto na strehah, da gradbenim in vzdrževalnim delavcem ne bi bilo treba delati na višini [1].
1.2	Na strešna okna namestite varnostne ograje, da zmanjšate nevarnost padcev med gradbenimi ali vzdrževalnimi deli [1, 2]. Strešna okna načrtujte tako, da lahko prenesejo določeno najmanjšo obremenitev, in/ali določite največjo obremenitev, ki jo lahko prenesejo med vzdrževalnimi deli.
1.3	Kupite montažne materiale (npr. betonske stene, tla), ki so čim bolj prilagojeni za to, da ne potrebujejo vrtanja, rezanja ali žaganja na gradbišču, kar omogoča zmanjšanje izpostavljenosti hrupu, vibracijam in škodljivemu prahu, npr. kremenici (kristalni kremen). Taki montažni deli bi morali biti oblikovani tako, da že imajo vse potrebne prostore za kable. Za doseg tega cilja je nujno tesno sodelovanje med arhitekti, oblikovalci, proizvajalci gradbenih materialov ter načrtovalci in kupci v podjetjih, ki izvajajo dela.
1.4	Zagotovite, da se varnost in zdravje pri delu upoštevata v sistemih izdaje potrdil za zeleno gradnjo. Zagotovite, da merila, ki jih mora izpolnjevati zelena zgradba, da je priznana kot taka, nimajo negativnih vplivov na varnost in zdravje pri delu. Po potrebi o tem poročajte organizaciji za izdajanje potrdil. To je pomembno npr. za arhitekta, stranke, glavne izvajalce, vlagatelje, lastnike zgradb in organe ter tudi za (pod)izvajalce[1].
2 Tveganja v zvezi z materiali, ki se uporabljajo pri zeleni gradnji	
2.1	Upoštevajte relativna tveganja pri izbiri vrste lesa, ki ga želite uporabiti. Uporabite npr. informacije v publikaciji „Manj prahu“ Evropskih socialnih partnerjev v lesni industriji (stran 7–8): http://www.cei-bois.org/files/Less_dust_brochure_GB_CORR_cropped.pdf (na voljo tudi v francoščini, nemščini, španščini, italijanščini, poljščini in nizozemščini). Zmanjšajte izpostavljenost lesnemu prahu pri brušenju ali žaganju z uporabo izpušnega prezračevanja na napravah. Glejte smernice v angleščini, ki so na voljo, npr. na spletnem mestu: http://www.cei-bois.org/files/Less_dust_brochure_GB_CORR_cropped.pdf (na voljo tudi v francoščini, nemščini, španščini, italijanščini, poljščini in nizozemščini).

Potem ko obravnavate ukrepe pri viru in poleg tehničnih ukrepov, kot npr. zatiranje prahu z vodo ali lokalno izpušno prezračevanje:

opravila, ki proizvajajo prah, opravljajte zunaj, kadar je to mogoče (če npr. vrtate v majhne premične predmete ali jih žagate ali brusite, to storite zunaj); če ste v zaprtem prostoru, to počnite na ločenih območjih, da ne izpostavljate drugih delavcev, če to ni mogoče, jih opravljajte, ko ostali delavci niso prisotni.

(Vir: <http://www.bona.com>)

Delovne prostore (npr. tla zgradb, ki so v gradnji) čistite s sesalnikom ali mokrim čiščenjem, da zmanjšate kroženje prahu. Uporabljajte industrijske sesalnike z zelo učinkovitimi filtri za zajemanje prahu (npr. filtri HEPA).

Če ukrepi pri viru ali tehnični ali organizacijski ukrepi ne zadostujejo za učinkovito zmanjšanje izpostavljenosti lesnemu prahu med brušenjem ali žaganjem, uporabite primerno opremo za varovanje dihal ali polobrazno masko ali respirator, ki pokriva usta in nos ter je opremljen s filtrom za prah razreda P2 ali P3. Poskrbite, da je oprema za varovanje dihal primerno vzdrževana in da so delavci usposobljeni za njeno pravilno uporabo.

2.2	Potem ko obravnavate ukrepe pri viru, kot je npr. „preprečevanje nevarnosti med načrtovanjem“ (glej primer preprečevalnega ukrepa 1.3): zmanjšajte izpostavljenost kremenčevemu prahu pri vrtanju, grobemu ali finemu brušenju betona ali pri zidarskih delih (npr. naknadnem opremljanju) z uporabo vodnih razpršil ali izpušnega prezračevanja na napravah. Glejte smernice, ki so na voljo, npr. na spletnem mestu http://www.hse.gov.uk/pubns/guidance/cnseries.htm. Če ukrepi pri viru ali tehnični ali organizacijski ukrepi ne zadostujejo za učinkovito zmanjšanje izpostavljenosti škodljivemu kremenčevemu prahu med vrtanjem, finim ali grobim brušenjem betona ali pri zidarskih delih, uporabite primerno opremo za varovanje dihal, in sicer maske proti prahu razreda P3. Poskrbite, da je oprema za varovanje dihal primerno vzdrževana in da so delavci usposobljeni za njeno pravilno uporabo.
2.3	Zmanjšajte izpostavljenost proteinskim alergenom, plesnim, glivam ali endotoksinom iz obnovljivih organskih virov (npr. ovčja volna, bambus, slama, lan, pluta in les) na naslednje načine: ▪ pridobivanje izjav dobavitelja, da material izpolnjuje določene pogoje glede vsebnosti alergenov, plesni, gliv ali endotoksinov; ▪ izogibanje uporabi vodnih razpršil za preprečevanje nastajanja prahu, saj to lahko povzroči večje razmnoževanje bakterij, ki proizvajajo endotoksine, glive in plesni; ▪ uporaba tehnik, pri katerih nastaja malo prahu, za prilagajanje velikosti materialov, npr. rezanje z nožem ali škarpami, namesto žaganja; ▪ uporaba opreme z vgrajenim lokalnim izpušnim prezračevanjem, kadar se ni mogoče izogniti dejavnostim, ki povzročajo nastajanje prahu (npr. svedri, žage, brusilni stroji); ▪ uporaba zaščitne opreme, če drugi ukrepi ne zadostujejo, npr. maske proti prahu razreda P2 ali P3, pri čemer je treba zagotoviti, da je oprema za varovanje dihal primerno vzdrževana in so delavci usposobljeni za njeno pravilno uporabo.

2.4	Zmanjšajte izpostavljenost prahu in nevarnim snovem v recikliranih materialih, kot so npr. papirni kosmiči ali lanena volna, na naslednje načine: ▪ uporaba tehnik, pri katerih nastaja malo prahu, za prilagajanje velikosti materialov, npr. rezanje plošč iz papirnih kosmičev ali lanene volne z nožem ali škarjami, namesto žaganja; ▪ uporaba opreme z vgrajenim lokalnim izpušnim prezračevanjem, ko se ni mogoče izogniti dejavnostim, ki povzročajo nastajanje prahu (npr. svedri, žage, brusilni stroji); ▪ uporaba zaščitne opreme, če drugi ukrepi ne zadostujejo ali niso izvedljivi (npr. ko je treba s papirnimi kosmiči zapolniti prazne prostore). Uporabite maske proti prahu razreda P2 ali P3.
2.5	Barve ali lepila na podlagi vode ali (dvokomponentni) reaktivni izdelki, npr. epoksidi ali poliuretanski premazi, lepila ali talni materiali, so bili uvedeni, da nadomestijo manj zelene in bolj nevarne običajne izdelke (pogosto so to izdelki na podlagi topil). Vendar pa lahko ti izdelki vsebujejo dražje snovi, ki povzročajo preobčutljivost. (Uporabite zbirke podatkov, kot npr. GISBAU (v nemščini), za pomoč pri izbiri nenevarnih ali manj nevarnih izdelkov – http://www.gisbau.de.) Ker se stiku s kožo večinoma ni mogoče popolnoma izogniti brez uporabe osebne zaščitne opreme, se prepričajte, da je na voljo in se uporablja primerna zaščita kože. Glejte ustrezen varnostni list za izbiro ustreznih zaščitnih rokavic in podatke o najdaljšem dovoljenem času uporabe zadevnih snovi. Usnje, bombaž, polietilenske rokavice in polietilenske rokavice, ki vsebujejo alergene, kot npr. lateks, večinoma niso primerne. Poleg tega upoštevajte naslednje [3, 4]: ▪ po možnosti uporabite rokavice za enkratno uporabo in jih uporabite le enkrat, saj: ○ se lahko rokavice kontaminirajo med snemanjem in ponovnim natikanjem; ○ se lahko koža kontaminira med snemanjem in ponovnim natikanjem rokavic. ▪ Ko so kot zaščitna oprema primerne rokavice za večkratno uporabo, upoštevajte, da bodo v času, ko se rokavice ne uporabljajo, npr. med odmori, nevarne snovi še vedno pronicale skozi njih, odmore pa je treba upoštevati kot skupni čas njihove uporabe. ▪ Ne natikajte rokavic, kadar so roke ali rokavice mokre. ▪ Rokavic, ki ne prepuščajo vlage, ne uporabljajte dlje, kot je treba; zaradi potenja lahko roke v 10 minutah postanejo mokre, kar lahko povzroči kontaktni dermatitis. ▪ Uporabljajte bombažne notranje rokavice in tako preprečite vlago zaradi potenja. Poleg tega morate pri uporabi barv na podlagi vode, lepil ali dvokomponentnih reaktivnih izdelkov, npr. epoksidov ali poliuretanskih premazov, lepil ali talnih materialov, poskrbeti za nego kože. ▪ Uporabite kremo za nego kože pred začetkom dela, po vsakem umivanju rok in po koncu dela.
2.6	Med notranjo uporabo barv na podlagi topil ali na podlagi vode, lepil ali dvokomponentnih reaktivnih izdelkov, npr. epoksidov ali poliuretanskih premazov, lepil ali talnih materialov, poskrbite za zadostno prezračevanje na naslednje načine: ▪ zagotavljanje, da zgradba ni popolnoma nepredušna, dokler niso končana notranja zaključna dela, kolikor je mogoče in izvedljivo; ▪ izboljšanje naravnega prezračevanja z uporabo prenosnih ventilatorjev; ▪ po možnosti uporaba lokalnega izpušnega prezračevanja, ki dovaja svež zrak od zunaj in odvaja kontaminiran zrak, npr. skozi cevi.

2.7	Preverite pri dobavitelju, ali gradbeni materiali (npr. premazi, beton) vsebujejo nanomateriale. Če material vsebuje nanomateriale, je treba zaradi trenutnih negotovosti v zvezi s tem, ali so nanomateriali nevarni za zdravje, čim bolj zmanjšati izpostavljenost. Izpostavljenost je mogoče zmanjšati na naslednje načine: ▪ uporaba materialov, ki ne vsebujejo nanomaterialov; ▪ izogibanje dejavnostim, pri katerih se proizvaja prah ali aerosoli (vrtanje, brušenje, žaganje, razprševanje itd.); ▪ uporaba osebne zaščitne opreme z visokim zaščitnim faktorjem, npr. celoobrazne maske, opremljene s filtrom za prah razreda P3. Informacije o varnem prekladanju nanomaterialov so na voljo npr. na spletnem mestu: https://osha.europa.eu/en/publications/e-facts/e-fact-72-tools-for-the-management-of-nanomaterials-in-the-workplace-and-prevention-measures in: https://osha.europa.eu/en/publications/e-facts/e-fact-74-nanomaterials-in-maintenance-work-occupational-risks-and-prevention in https://osha.europa.eu/en/practical-solutions/case-studies.
2.8	Kadar je le mogoče, uporabljajte enokomponentne poliuretanske izolirne pene, tj. izdelke, ki ne potrebujejo mešanja na gradbišču, namesto dvokomponentnih izdelkov, da se tako zmanjša izpostavljenost alergenom in močno dražečim izocianatnim trdilcem. Če se uporabljajo dvokomponentni izdelki, je treba pozorno proučiti možnost njihovega nadomeščanja z enokomponentnimi izdelki, kjer je mogoče.
2.9	Pri uporabi izolirnih materialov iz steklene ali kamene volne odpirajte embalažo le na mestu uporabe, da omejite območje morebitne kontaminacije z vlakni. Med prilagajanjem velikosti izolirnih odev iz steklene ali kamene volne ne uporabljajte žage. Raje jih razrežite z nožem. To pomembno zmanjša izpostavljenost dražečim vlaknom [5]. Če se žaganju izolirnih odev iz steklene ali kamene volne ni mogoče izogniti, zmanjšajte izpostavljenost umetnim mineralnim vlaknom z uporabo vodnih razpršil ali izpušnega prezračevanja na napravah. Glejte smernice, ki so na voljo, npr. na spletnem mestu: http://www.hse.gov.uk/pubns/guidance/cnseries.htm. Poleg ukrepov pri viru ali izpušnega prezračevanja pri rezanju izolirnih materialov iz steklene ali kamene volne (tudi pri zbiranju odpadkov) ali pri nameščanju izolirnih materialov iz papirnih kosmičev uporabljajte tudi opremo za varovanje dihal. Zadostuje maska proti prahu razreda P2. Pri prekladanju izolirnih materialov iz steklene ali kamene volne poskrbite tudi za zaščito in nego kože.
3 Tveganja v zvezi z zelenimi tehnologijami, metodami in dejavnostmi	
3.1	Če se pri sestavljanju montažnih delov uporabljajo tesnilne mase, izberite najmanj nevaren izdelek (glejte simbole za nevarnost in opozorilne stavke), uporabljajte sisteme (npr. tesnilne pištole), ki omogočajo natančno nanašanje, in opremo za zaščito kože, če ni mogoče izključiti stika s kožo.
3.2	Za dvigovanje težkih montažnih enot vedno uporabljajte mehanično opremo (žerjave, viličarje itd.).

3.3	V primeru zbiranja in ločevanja odpadkov na gradbišču se izogibajte čezmernih fizičnim obremenitvam zaradi ponavljajočega se ročnega dvigovanja in prenašanja odpadnih materialov. Po možnosti uporabljajte vozila, kot npr. viličar. Pri tem upoštevajte varnostne napotke v zvezi z uporabo viličarjev in drugih vozil na gradbišču [https://osha.europa.eu/en/publications/reports/innovative-solutions-OSHrisks/view] ter premislite, ali bi bilo mogoče viličarje na dizelsko gorivo nadomestiti z viličarji na elektriko ali utekočinjeni naftni plin. Zabojnike za odpadke namestite čim bliže delovnemu mestu, da se zmanjša fizična obremenitev zaradi ročnega prenašanja odpadnega materiala na daljše razdalje [5]. Uporabljajte zabojnike za odpadke, ki nimajo previsokih robov (npr. ne več kot 1 meter), da se zmanjša tveganje pri dvigovanju težkih predmetov [5]. Delavcem zagotovite zaščitne rokavice in škornje, ki so dovolj odporni, da jih ne predrejo ostri predmeti, ter tako preprečite vbodne rane zaradi ročnega prekladanja odpadnega materiala za recikliranje.

Tveganja v zvezi z elementi zelenega oblikovanja

4.1	Označite in pokrijte (začasne) luknje, odprtine ali strešna okna, da zmanjšate nevarnost padcev. Zagotovite varnostne trakove ali omejite dostop do robov površin pri delu na višini, npr. na strešnih oknih.
4.2	Pri prenašanju težkih steklenih plošč za dvojno zasteklitev si pomagajte s pripomočki za dviganje. Primer je prikazan na spletnem mestu: http://www.muyen.com/images/producten/197.jpg. Zagotovite, da okorne elemente, npr. težke steklene plošče, nosita vsaj dve osebi ali več.
4.3	Pri nameščanju in vzdrževanju zelenih streh zmanjšajte nevarnost kožnih bolezni (kontaktni dermatitis): ▪ z izbiro rastlin, ki ne povzročajo alergij in draženja; ▪ z zagotavljanjem primerne zaščite in nege kože po potrebi (glej primer pri ukrepu 2.5).
4.4	Med notranjimi zaključnimi deli poskrbite za zadostno prezračevanje na naslednje načine: ▪ zagotavljanje, da zgradba ni popolnoma neprodušna, dokler niso končana notranja zaključna dela, kolikor je mogoče in izvedljivo; ▪ izboljšanje naravnega prezračevanja z uporabo prenosnih ventilatorjev; ▪ po možnosti uporaba lokalnega izpušnega prezračevanja, ki dovaja svež zrak od zunaj in odvaja kontaminiran zrak, npr. skozi cevi.

5 Organizacijska vprašanja

5.1, 5.2, in 5.4	(Pod)izvajalce izbirajte (tudi) na podlagi učinkovitosti na področju varnosti in zdravja pri delu. Zahtevajte dokaze o njihovi učinkovitosti na področju varnosti in zdravja pri delu, zahtevajte npr. vzpostavitev postopkov in ukrepov, da se zagotovi dobro upravljanje varnosti in zdravja pri delu, potrdila o varnosti (npr. kontrolni seznam „Safety (Health Environment) Checklist (SCC ali na nizozemskem VCA)“, kontrolni seznam „Safety Checklist Principals (SCP ali v nizozemščini VCO)“ in potrdilo „Safety, Health and Environment Passport (SHE Passport)“, letna poročila, poročila o družbeni odgovornosti gospodarskih družb ali poročila o inšpekcijskih obiskih [6]. Zagotovite natančno usposabljanje in navodila, prilagojena potrebam gradbenih delavcev in podizvajalcev, npr. z rednimi sestanki. Zagotovite postopke za ugotavljanje tveganj v zvezi z varnostjo in zdravjem delavcev (vključno z (novimi) tveganji v zvezi z materiali in tehnologijami na področju zelene gradnje in elementi zelenega načrtovanja, ki jih morda še ne poznajo), za ocenjevanje in nadzor tveganj, ter za to,

	da rezultate teh ocen tveganj stranka sporoči izvajalcem oz. (glavni) izvajalci svojim podizvajalcem. Eden od načinov, da to zagotovite, je razvoj „projektnega načrta za varnost in zdravje“ pred vsakih gradbenim projektom, ter da zahtevate, da se izvajalec o tem pogovori z delavci. Zagotovite postopke, v skladu s katerimi lahko podizvajalci stopijo na gradbišče, šele ko začnejo izvajati ukrepe v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu, ki so vsaj na podobni ravni kot ukrepi, ki jih izvaja glavni izvajalec. Zagotovite postopek, v skladu s katerim morajo nadzorniki gradbišča sporočati zahteve v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu podizvajalcem. Zagotovite postopek za prijavljanje nevarnih in nezdravih situacij ter poskrbite, da je kultura v organizaciji taka, da si delavci take situacije upajo prijaviti. Zagotovite postopek za evidentiranje pritožb delavcev v zvezi z zdravjem in za ukrepanje na te pritožbe, da se tako z uporabo hierarhije nadzora zmanjšajo delovna tveganja.

Literatura

- [1] Chen, H., Green and healthy jobs, Centre for Construction Research and Training, 2010. Na voljo na spletnem mestu: <http://www.cprw.com>.
- [2] Gambatese, J. A. in Behm, M. G., Making „green“ safe, v: PtD in Motion, št. 5, 2009.
- [3] Terwoert, J., van Raalte, A. T. in Zarkema, J. W., Health effects of water-based products used in the painting sector [v nizozemščini], Univerza Chemiewinkel v Amsterdamu/Arbouw, Amsterdam, Nizozemska, 2002.
- [4] Spee, T., van Duivenbooden, C. in Terwoert, J., „Epoxy resins in the construction industry“, Annals of the New York Academy of Sciences, letnik 1076, 2006, str. 429–438.
- [5] Bus, J., Gezond bouwen aan een beter milieu, Amsterdam/Woerden, Nizozemska, Univerza Chemiewinkel v Amsterdamu/FNV Bouw, 1992.
- [6] EU-OSHA – Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu, Promoting occupational safety and health through the supply chain, 2012. Na voljo na spletnem mestu: https://osha.europa.eu/en/publications/literature_reviews/promoting-occupational-safety-and-health-through-the-supply-chain/view

Dodatno gradivo

- Arbouw (2012). Kwartsstof. Najdeno 20. aprila 2012 na spletnem mestu: <http://www.arbouw.nl>.
- Behm, M., „Rapporteur's report; Construction sector“, Journal of Safety Research, letnik 29, 2008, str. 175–178.
- BRE, BREEAM New Construction, non-domestic buildings, Tehnični priročnik SD5073, BRE Global Ltd, 2011.
- Cherrie, J., van Tongeren, M. in Tran, L., Occupational exposure limits for dusts, predstavitev na konferenci British Occupational Hygiene Society (BOHS) leta 2012, Occupational Hygiene 2012, 24.–26. april 2012, Cardiff, Wales. Na voljo na spletnem mestu: <http://www.bohs.org/oh2012/presentations/>.
- Cornelissen, R., Terwoert, J. in van Broekhuizen, F., Nanotechnology in the Dutch construction industry (v nizozemščini), Harderwijk/Amsterdam, Arbouw/IVAM, 2011.
- Direktiva Sveta 2004/37/ES z dne 29. aprila 2004 o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi

- izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu; na voljo na spletnem mestu: <https://osha.europa.eu/en/legislation/directives/exposure-to-chemical-agents-and-chemical-safety/osh-directives/directive-2004-37-ec-indicative-occupational-exposure-limit-values>
- Direktiva Sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu. Na voljo na spletnem mestu: http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/health_hygiene_safety_at_work/c11113_en.htm
- Dirlich, S., „A Comparison of Assessment and Certification Schemes for Sustainable Building and Suggestions for an International Standard System“, IMRE Journal, letnik 5, št. 1, 2011, strani 1–12.
- Ellenberger, D., Green and healthy jobs, Based on a report by Helen Chen, J.D., M.S., Labor Occupational Health Program, University of California at Berkeley – 2010, CPWR, 2010. Na voljo na spletnem mestu: <http://www.elcosh.org/en/document/1221/d001096/green-and-healthy-jobs-a-presentation-based-on-a-report-of-the-same-name-by-helen-chen.html>.
- EU-OSHA – Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu, Foresight of new and emerging risks to occupational safety and health associated with new technologies in green jobs by 2020, Evropska opazovalnica tveganj, 2013. Na voljo na spletnem mestu: <https://osha.europa.eu/en/publications/reports/green-jobs-foresight-new-emerging-risks-technologies>
- FNV Bouw, Working with insulation materials [v nizozemščini], Woerden, Netherlands, FNV Bouw, 2010.
- Gambatese, J. A., Rajendran, S. in Behm, M. G., „Green design & construction. Understanding the effects on construction worker safety and health“, Professional Safety, 2007, strani 28–35.
- Groendakinfo (2012). Leggen van sedummatten of vegetatierollen. Najdeno 11. septembra 2012 na spletnem mestu: <http://www.groendak.info/doe-het-zelf-met-sedum/aanleg-en-onderhoud>.
- Hazards, Green collared, Red alert on the perils of green jobs, Hazards Special Report, št. 107, 2009. Najdeno 10. maja 2012 na spletnem mestu: <http://www.hazards.org/greemobs/greencollared.htm>.
- Heesen, Th. J., Sustainable and healthy building – experiences in a construction project [v nizozemščini], Amsterdam/Woerden, Nizozemska, Chemiewinkel UvA/FNV Bouw, 1995.
- ICDUBO (2012). Innovation Centre Sustainable Construction, Nizozemska. Najdeno 20. aprila 2012 na spletnem mestu: <http://www.icdubo.nl>.
- MOD – Mednarodna organizacija dela, Promoting safety and health in a green economy, Svetovni dan varnosti in zdravja pri delu, 28. april 2012, MOD, 2012. Na voljo na spletnem mestu: http://www.ilo.org/safework/info/video/WCMS_175600/lang--en/index.htm.
- Mednarodna agencija za raziskovanje raka (IARC) in Svetovna zdravstvena organizacija (SZO), Silica and some silicates, IARC Monographs on the Evaluation of the Carcinogenic Risk of Chemicals to Humans, letnik 68, IARC and WHO, Lyon, 1997. Na voljo na spletnem mestu: <http://monographs.iarc.fr/ENG/Monographs/vol68/volume68.pdf>.
- Skupno raziskovalno središče (2012). Zbirka podatkov ESIS. Najdeno 11. septembra 2012 na spletnem mestu: <http://esis.jrc.ec.europa.eu/>.
- Jongen, M., Visser, R. in Zwetsloot, G., Proeftuin secundaire bouwgrondstoffen, TNO Arbeid, Hoofddorp, Nizozemska, 2003.
- Las Vegas Sun (2010). Construction deaths: fatal construction accidents on The Strip. Najdeno 10. maja 2012 na spletnem mestu: <http://www.lasvegassun.com/news/2008/mar/30/construction-deaths/>.
- NIOSH – Nacionalni inštitut za varnost in zdravje pri delu, povzetek delavnice Making green jobs safe, 14–16. december 2009, Washington DC, 2011. Na voljo na spletnem mestu: <http://www.cdc.gov/niosh/docs/2011-201/pdfs/2011-201.pdf>.
- Norbäck, D., Wieslander, G. in Edling, C., „Occupational exposure to volatile organic compounds

- (VOCs) and other air pollutants from the indoor application of water-based paints“, Annual Occupational Hygiene, letnik 39, št. 6, 1995, str. 783–794.
- Rajendran, S., Gambatese, J. A. in Behm, M. G., „Impact of green building design and construction on worker safety and health“, Journal of Construction engineering and Management, letnik 135, št. 10, 2009, str. 1058–1066.
- Renner, M., Sweeney, S. in Kubit, J., Green jobs: Working for people and the environment, Worldwatch Report 177, Washington DC, 2008.
- Riala, R., Chemical use and self-reported health effects among Finnish house painters, IOHA 2002, Bergen, Norveška, 2001.
- Schulte, P. A., Heidel, D. Okun, A. in Branche, C., „Making green jobs safe (uvodnik)“, Industrial Health, letnik 48, 2010, str. 377–379.
- ZDA Agencija za varstvo okolja (2009). Green Building Basic Information. Najdeno 11. maja 2012 na spletnem mestu: <http://www.epa.gov/greenbuilding/pubs/about.htm>.
- UNEP – Program Združenih narodov za okolje, Green jobs: towards decent work in a sustainable, low-carbon world, Nairobi, UNEP, 2008. Na voljo na spletnem mestu: http://www.unep.org/labour_environment/PDFs/Greenjobs/UNEP-Green-Jobs-Towards-Sustainable-Summary.pdf.
- Van Broekhuizen, P., van Broekhuizen, F. Cornelissen, R. in Reijnders, L., „Use of nanomaterials in the European construction industry and some occupational health aspects thereof“, Journal of Nanoparticle Research, 2011, objavljeno na spletu 11. januarja 2011. Na voljo na spletnem mestu: http://www.nanoservices.nl/include/Van_Broekhuizen_et al 2011_Use_of_nanomaterials_in_the_European_construction_industry1.pdf.
- Walters, D. in James, P., „Understanding the role of supply chains in influencing health and safety at work“, Leicester, NIOSH – Nacionalni inštitut za varnost in zdravje pri delu, Leicester, 2009.

Prevod opravil Prevajalski center (CdT, Luksemburg), na podlagi izvirnega angleškega besedila.